

กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรี : กรณีศึกษาครัวเรือนเกษตรกรตำบลบางระกำ อําเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม (PARTICIPATORY LEARNING PROCESS TOWARD THE PRODUCTION AND USE OF ORGANIC FERTILIZER: A CASE STUDY OF FARMERS IN BANGRAKAM SUBDISTRICT, BANGLEN DISTRICT, NAKORN PATHOM PROVINCE)

ชื่อผู้ฯ ชัชวิเศษวิทยา 4737817 SHED/M

คญ.ม.(สิ่งแวดล้อมศึกษา)

คณะกรรมการคุณวิทยานิพนธ์: วศิน ปลื้มเจริญ, คญ.ม.(สิ่งแวดล้อมศึกษา), รัชานันท์ สุภพงศ์พิเชฐ, Ph.D., ภัทรบูรณ์ พิชญ์ไพบูลย์, Ed.D.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ นิวัติุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรี : กรณีศึกษาครัวเรือนเกษตรกรตำบลบางระกำ อําเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยศึกษาคุณค่าด้วยตัวอย่าง 4 กลุ่ม รวมทั้งหมด 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมในการผลิตและใช้ปุ๋ยอินทรีของครัวเรือนเกษตรกร เกิดจากเกษตรกรที่ประสบปัญหาการประกอบอาชีพทางการเกษตร ได้รวมตัวกันเพื่อช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหาทางการเกษตร และได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรนริหารส่วนตำบลบางระกำ ให้จัดตั้งกลุ่มส่งเสริมอาชีพบางระกำเพื่อการเกษตรขึ้นในปี พ.ศ. 2548 โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต แก้ไขปัญหาความยากจน นุ่งเน้นการผลิต และใช้ปุ๋ยอินทรีเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน รักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้สุขภาพของเกษตรกร และผู้บริโภคปลอดภัยจากการพิษ โดยกลุ่มได้เชิญนักวิชาการ และส่วนงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้กระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรีแก่เกษตรกร โดยเน้นให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน

ปัจจัยขับเคลื่อนให้การรวมกลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีประสบความสำเร็จ เกิดจากคณะกรรมการกลุ่มมีความเข้มแข็ง อดทน เสียสละ และอุทิศเวลาช่วยเหลือเกษตรกร จึงทำให้เกษตรกรเกิดความศรัทธา เชื่อถือ และหันมาร่วมกันเพื่อช่วยกันผลิตปุ๋ยอินทรี โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงผสมผสานกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ทำให้เกษตรกรได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ในกระบวนการผลิตปุ๋ยอินทรี ร่วมกัน เห็นคุณค่าของวัตถุคุณเหลือใช้ในครัวเรือน และรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำสำคัญ: กระบวนการเรียนรู้ / การมีส่วนร่วม / การจัดการเรียนรู้ / ปุ๋ยอินทรี / นครปฐม

PARTICIPATORY LEARNING PROCESS TOWARD THE PRODUCTION AND USE OF ORGANIC FERTILIZER : A CASE STUDY OF FARMERS IN BANGRAKAM SUBDISTRICT, BANGLEN DISTRICT, NAKORN PATHOM PROVINCE

**CHORPAKA CHAIWISSEWITAYA 4737817 SHED/M
M.Ed. (ENVIRONMENT EDUCATION)**

**THESIS ADVISORY : WASIN PLUEMCHAROEN M.Ed. (ENVIRONMENT EDUCATION), RATCHANON SUPAPHONGPICHATE, Ph.D.,
PATTARABOON PICHAYAPAI BOON, Ed.D.**

ABSTRACT

The objectives of this qualitative research were to study the participatory learning process concerning the production and use of organic fertilizer. Case study of 4 groups of farmers (Totally 30 persons), residing in the Bangrakam subdistrict, Banglen district of Nakorn Pathom province were used.

The findings of this research revealed that the participatory learning process regarding the production and use of organic fertilizer originated from the farmers, who were faced with an agricultural activities problems, gathered in group to find the solutions. In 2005, Bangrakam subdistrict administration organization supported the group with its budget to establish the occupational promoting group. The objectives were to reduce the cost of production, solve the poverty problem, production and use of the organic fertilizer, environmental conservation. These steps also protected the farmers and consumers from effects of toxic substances. The group invited the academics and relevant units to transfer knowledge about the organic production process to the farmers, emphasizing the participation of farmers in every aspect of the production process.

Enabling factors to accomplish the gathering of the organic production group were the farmer core group committee. The core group had sacrificed their time, and energy for the group members. This made the farmers became faithful, trusting and willing to join in the group to help each other to produce the organic fertilizer. Applying the "Sufficiency Economy Philosophy" and local wisdom, the farmers had opportunities to share their experiences in the organic fertilizer production process. Farmer group members recognized the value of a raw material from household waste and realized the importance of maximal and economical use of natural resources.

KEY WORDS: LEARNING PROCESS / PARTICIPATORY/ KNOWLEDGE MANAGEMENT / ORGANIC FERLIZER / NAKORN PATHOM

229 pp.